

Jord- och skogsbruks-
ministeriet

Plan för jakt på varg i stamvårdande syfte

ARBETSGRUPPSRAPPORT

Jord- och skogsbruksministeriet

Juni 2021

Plan för jakt på varg i stamvårdande syfte – arbetsgruppsrapport

Juni 2021

Utgivare: Jord- och skogsbruksministeriet

Projekt: Projektet Planering och definiering av stamvårdande jakt på varg

Innehåll

Inledning	4
Utarbetande av arbetsgruppens rapport.....	5
1. Bakgrund	7
Vargrelaterade konflikter	7
1.1. Centrala bestämmelser och specialvillkor	7
Nationell lagstiftning	8
Gynnsam bevarandestatus	9
EU-domstolens förhandsavgöranden och deras konsekvenser.....	9
C-647/17 riktlinjer.....	10
Specialvillkoren för stamvårdande jakt på varg i korthet.....	11
När kan jakt i stamvårdande syfte tillåtas?	12
1.2. Möjliga fördelar med jakt på stora rovdjur	12
1.3. Aspekter som bör beaktas ur ett biologiskt perspektiv.....	14
Familjeflockens betydelse	15
1.4. Försök med stamvårdande jakt 2015–2016	15
Effekten av att en reproduktiv individ elimineras	16
2. Arbetsgruppernas förslag till grund för stamvårdande jakt på varg och till åtgärder i ärendet .	17
2.1. Referensvärde för en gynnsam bevarandestatus för vargstammen	17
2.2. Motivering till den stamvårdande jakten på varg	18
Annan tillfredsställande lösning.....	19
2.3. Femårigt försök med stamvårdande jakt på varg	20
Jakttid	20
Selektivt och begränsat.....	21
Kriterier för selektion	22
Beskrivning av processen	23
Noggrant övervakade förhållanden	24
Utbildning.....	25
Uppföljning av den stamvårdande jakten på varg.....	26

3. Källor	27
Rättskällor.....	28

Inledning

I denna plan för stamvårdande jakt på varg (arbetsgruppens rapport) behandlas specialvillkor och planen för stamvårdande jakt på varg utanför renskötselområdet i Finland. Planen är en arbetsgruppsrapport av berednings- och styrgruppen för projektet Planering och definiering av stamvårdande jakt på varg. I Finland hör vargen utanför renskötselområdet till de arter som kräver noggrant skydd enligt bilaga IV till EU:s habitatdirektiv (92/43/EEG) och jakten på varg är i princip förbjuden.

I arbetsgruppens rapport skapas en översikt över de centrala specialvillkoren för den stamvårdande jakten (speciellt utgående från EU-domstolens förhandsavgörande från 2019) och över förutsättningar för när den stamvårdande jakten kan genomföras i Finland. I arbetsgruppens rapport beskrivs dessutom bakgrunden till den stamvårdande jakten på varg i anslutning till dess orsaker och selektivitet.

I rapporten presenteras också de förslag som arbetsgruppen har utarbetat som grund för den stamvårdande jakten och förslag till åtgärder, om jord- och skogsbruksministeriet tillåter stamvårdande jakt på varg när specialvillkoren är uppfyllda. I arbetsgruppen har följande punkter behandlats i anslutning till stamvårdande jakt på varg och de beskrivs i rapporten:

- Femårigt försök med stamvårdande jakt på varg
- Motivering till den stamvårdande jakten på varg
- Selektion och kriterier för selektion vid stamvårdande jakt på varg
- Beskrivning av processen
- Noggrant övervakade förhållanden
- Utbildning
- Övervakning

Rapportens syfte är inte att behandla detaljer eller att ge en exakt beskrivning av all lagstiftning, rättspraxis eller all forskningsdata med anknytning till den stamvårdande jakten på varg. Målet har varit att hålla rapporten koncis och att där beskriva sådana faktorer som är väsentliga för ärendet och som arbetsgrupperna också har gått igenom i sitt arbete. En närmare och mera detaljerad beskrivning av motivering till den stamvårdande jakten på varg finns i jord- och skogsbruksministeriets förordning och dess bakgrundspromemoria.

Arbetsgruppens rapport är indelad i två huvudkapitel. I kapitel 1 *Bakgrund* görs en genomgång av specialvillkoren för stamvårdande jakt på varg i lagstiftningen och de centrala villkor, som ska uppfyllas för att stamvårdande jakt på varg ska kunna tillåtas. Dessutom görs en kort granskning av fördelarna med jakt på stora rovdjur som presenteras i LCIE:s rapport, bakgrunden till

förvaltningsplanen för vargstammen i Finland och biologiska aspekter som gäller stamvårdande jakt på varg. I kapitel två i rapporten görs en genomgång av de förslag som behandlats i arbetsgrupperna till grund för den stamvårdande jakten på varg och till åtgärder i anslutning till ärendet.

Utarbetande av arbetsgruppens rapport

Planen har tagits fram av de berednings- och styrgrupper som jord- och skogsbruksministeriet tillsatt för projektet Planering och definiering av stamvårdande jakt på varg (MMM009:00/2020) och i form av tjänstemannaberedning. Kommentarer om planen begärdes av de regionala viltråden i april 2021. Responsen från de regionala viltråden behandlades vid beredningsgruppens möte i maj 2021. Efter behandlingen av responsen uppdaterade beredningsgruppen utkastet till rapport och överlämnade ett utkast till rapport till styrgruppen för behandling.

I korthet kan det konstateras att alla regionala viltråd (inalles 15) understödde förslaget som sådant eller med små ändringar. Utgående från responsen preciserades punkterna utbildning, övervakning och processbeskrivning i planen. En del av responsen hänförde sig mer till det praktiska genomförandet och gällde detaljerna, som inte behöver behandlas i planen, men som kan utnyttjas i utvecklingen av det femåriga försöket med jakt i stamvårdande syfte.

Fyra regionala viltråd ansåg att selektionen (se sidorna 21–22) endast ska inriktas enligt alternativ 2 eller att det ska vara huvudfokus. I rapporten över planen har dock båda alternativen lämnats kvar, det vill säga att den stamvårdande jakten på varg kan inriktas antingen enligt alternativ 1 på 1–2 vargindivider i flocken eller enligt alternativ 2 på en hel flock eller ett par. Motiveringen till att jakten endast genomförs enligt alternativ 2 var bland annat eventuella oförutsägbara konsekvenser av att en alfaindivid fälls (i alternativ 1). Sådana konsekvenser kommer dock att beaktas i planeringen av den stamvårdande jakten på varg (se sidorna 17–18 och sidorna 21–22).

I beredningsgruppen har det ingått företrädare för följande parter: jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, Finlands viltcentral, Naturresursinstitutet, Forststyrelsen, Polisstyrelsen, Finlands naturskyddsförbund, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Finlands jägarförbund, ungdomsförbundet Luonto-Liitto, Finska Kennelklubben, ordförande för det regionala viltrådet i Norra Karelen, ordförande för det regionala viltrådet i Egentliga Finland och ordförande för det nationella viltrådet. Styrgruppen har bestått av företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, Finlands viltcentral, Finlands naturskyddsförbund, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK och Finlands jägarförbund.

Arbetsgruppens mandatperiod började den 23 januari 2020. I beslutet om tillsättande konstateras det att projektet pågår till slutet av 2020 eller så länge som det är nödvändigt med beaktande av

Högsta förvaltningsdomstolens kommande avgörande om den stamvårdande jakten på varg och tidpunkten när kommissionens revidering av habitatdirektivet blir klar.

Luonto-Liitto drog sig ur beredningsgruppen den 2 juni 2021.

1. Bakgrund

Den stamvårdande jakten på varg är en av de stamvårdande åtgärderna i Förvaltningsplanen för vargstammen i Finland (2019) och planeringsprojektet för den beskrivs i bilagan till förvaltningsplanen. I bilagan konstateras det att jakt i stamvårdande syfte under beredningen av förvaltningsplanen har ansetts vara viktig för att främja social hållbarhet och toleransen för varg.

Det kortsiktiga målet för förvaltningsplanen för vargstammen är minsta livskraftiga population och målet på längre sikt är en gynnsam bevarandestatus för vargen. Förvaltningsplanen för vargstammen är ett verktyg för att hantera vargstammen och de vargrelaterade konflikterna. Den syftar till att sammanjämka skyddet av varg och behoven hos människor som bor och arbetar i områden med vargrevir. I förvaltningsplanen ingår flera olika åtgärder, som stödjer uppnåendet av målen för förvaltningsplanen och på bredare front främjar toleransen mot varg. Stamvårdande jakt på varg är en av de många åtgärderna i planen.

Vargrelaterade konflikter

Av alla våra stora rovdjur är vargen fortfarande den viltart som är svårast att förvalta. Orsaken därtill är att vargen förknippas med flera olika konflikter. Vargen orsakar årligen skador på renar, husdjur och hundar, varav de största skadorna ekonomiskt sett orsakas renskötseln. Ekonomiskt sett har vargen dock inte orsakat mest skador på renbeståndet. I fråga om skador på husdjur har det typiskt varit varg och björn som orsakat mest skador (ekonomiskt sett) Av de konflikter som vargen medför är känslan av otrygghet den starkaste konflikten, likaså skadorna på jakthundar, vilket medför sorg och ekonomiska förluster. Att man inte tål vargar tar uttryck till exempel i olagligt dödande av vargar. Mer om vargrelaterade konflikter och åtgärder för att hantera konflikterna finns i förvaltningsplanen för vargstammen i Finland.

Enligt en undersökning som Naturresursinstitutet låtit utföra (Pellikka & Hiedanpää 2020) har rädslan för stora rovdjur ökat, och den varierar något mellan olika befolkningsgrupper och är delvis kopplad till uppfattningar om vargen som djur. Enligt den senaste enkäten har ett visst stöd för olagligt dödande blivit mera allmänt än tidigare bland medborgarna och enligt det material som samlats in är detta stöd endast något allmännare i vargområden än på andra ställen.

1.1. Centrala bestämmelser och specialvillkor

Vargen hör utanför renskötselområdet till de arter som gemenskapen anser vara viktigast och som kräver noggrant skydd enligt bilaga IV till EU:s habitatdirektiv (92/43/EEG) och jakten på varg är

principiellt förbjuden. Artikel 16 i direktivet tillåter dock undantag från bestämmelserna om noggrant skydd med stöd av undantagen i artikel 16.1 a–e.

Det är fråga om stamvårdande jakt på varg i det undantag som anges i artikel 16.1 e,

Artikel 16 i habitatdirektivet 1. Förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde, får medlemsstaterna göra undantag från bestämmelserna i artiklarna 12-14 samt 15 a och b av följande anledningar:

e) För att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga 4 i en begränsad mängd som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna.

I artikel 16.1 a–d i habitatdirektivet anges målet för undantaget. E-stycket skiljer sig från de som nämns ovan såtillvida att ett medlemsland ska påvisa ett godtagbart mål för undantaget och stödja det med motiveringar.

De så kallade skade- eller säkerhetsbaserade dispensererna som beviljas av Finlands viltcentral beviljas med stöd av grunderna för undantag i punkt 1 i habitatdirektivet. I fråga om skadebaserade dispenser ingår syftet i sig i grunderna för undantag och de har genomförts nationellt i jaktlagen med stöd av artikel 16.1 b) och c), som lyder:

b) För att undvika allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten och andra typer av egendom.

c) Av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet, eller av andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön.

Nationell lagstiftning

Jaktlagen känner inte till termen *stamvårdande jakt*, utan det är fråga om ett undantag som anges i 41 a § i jaktlagen till fridlysningen av varg enligt 37 § i lagen. Finlands viltcentral kan i enlighet med 41 § i jaktlagen bevilja dispens från fredning. Genom bestämmelsen i fråga har regleringen enligt artikel 16 och artikel 16.1 e i habitatdirektivet genomförts.

Det behövs inga lagändringar för att tillåta stamvårdande jakt på varg. Den nuvarande jaktlagen och förordningen om dispenser som utfärdats med stöd av den är tillräckliga. Med stöd av jaktlagen (615/1993) kan jord- och skogsbruksministeriet, om specialvillkoren uppfylls, utfärda en förordning som tillåter jakt på varg med en så kallad dispens. Jakt som genomförs i stamvårdande syfte ska uppfylla bestämmelserna i habitatdirektivet och skyldigheterna enligt rättspraxisen.

Finlands viltcentral svarar för övervakningen av undantagen från fredning som det beviljats dispens för med stöd av regional kvot (41 a § i jaktlagen). Närmare bestämmelser om ansökan om dispens, bedömningarna av förutsättningarna för dispens, beviljande av och villkor i dispens, dispensens giltighetstid och skyldighet att göra anmälan om djur som fällts med stöd av dispens enligt jaktlagen anges i statsrådets förordning om dispens enligt jaktlagen (452/2013).

Enligt 30 § i jaktlagen ska den som fått jaktlicens för hjortdjur och den som beviljats dispens för jakt på varg, brunbjörn, järv eller lodjur utse en jaktledare och ett behövligt antal vice jaktledare. Var och en som deltar i jakten är skyldig att iaktta de föreskrifter som jaktledaren meddelar.

Jaktledaren får förbjuda personer som inte iakttar hans eller hennes föreskrifter att delta i jakten.

Bestämmelser om hur jaktledare och vice jaktledare utses, anmäls till den behöriga jaktvårdsföreningen, deras skyldighet att närvara vid jaktevenemanget och jaktledarens uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt 23 § i jaktförordningen (666/1993) ska den som beviljats dispens för jakt på varg innan jakten inleds skriftligen meddela jaktvårdsföreningen vem som är jaktledare samt vice jaktledare.

Gynnsam bevarandestatus

I habitatdirektivet anges kriterierna för en så kallad *gynnsam bevarandestatus* för de skyddade naturtyper och arter som nämns i direktivet

Det kortsiktiga målet för förvaltningsplanen för vargstammen är minsta livskraftiga population (minst 25 reproduktiva par) och målet på längre sikt är en gynnsam bevarandestatus för vargen. En gynnsam bevarandestatus granskas utifrån kraven i EU:s habitatdirektiv. En gynnsam bevarandestatus fastställs enligt förfarandet i artikel 17 i habitatdirektivet. Enligt habitatdirektivet anses bevarandestatusen för en art vara gynnsam då

- uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö, och
- artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och
- det finns, och sannolikt kommer att fortsätta att finnas, en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer skall bibehållas på lång sikt.

EU-domstolens förhandsavgöranden och deras konsekvenser

EU-domstolens avgöranden styr och är bindande för tolkningen av gemenskapsrätten. Därför är det till exempel när det gäller förhandsavgöranden om stamvårdande jakt på varg inte bara fråga

om rättslig bedömning av enskilda fall. Domstolens avgöranden är precis som förordningarna och direktiven en del av gemenskapsrätten.

Vidare omfattas direktivet av den så kallad *principen om ordagrant genomförande*. Dessutom ska undantag tolkas restriktivt. EU-domstolen har till exempel i fråga om fågeldirektivet vid ett flertal tillfällen konstaterat att även om direktiven ofta är så kallade lagstiftningsanvisningar, är det för direktiven om naturvård viktigt att de införs ordagrant i den nationella lagstiftningen. År 1996 inledde kommissionen ett tillsynsförfarande mot Finland i fråga om jaktlagen. Tillsynsförfarandet krävde att paragraferna som gäller dispens i jaktlagen revideras så att de ordagrant motsvarar habitatdirektivet.

Artikel 16.1 i habitatdirektivet, i vilket det på ett klart och uttömmande sätt anges på vilka villkor medlemsstaterna får göra undantag från artiklarna 12–14 samt artikel 15 a och b i samma direktiv, utgör ett undantag från det skyddssystem som föreskrivs i direktivet, vilket ska tolkas restriktivt och den myndighet som fattat beslutet har bevisbördan för att de nödvändiga förutsättningarna föreligger för varje undantag.

I anslutning till den stamvårdande jakten på varg har getts följande viktiga domar:

- Avgörande efter tillsynsförfarande (C-342/05, Europeiska kommission mot Republiken Finland, Jakt på varg)
- Förhandsavgörande från den nationella domstolen (C-647/17, om jakten på varg i Finland)

C-647/17 riktlinjer

I EU-domstolens förhandsavgörande C-647/17 som gavs i oktober 2019 om stamvårdande jakt på varg finns det både allmänna riktlinjer för tolkningen av habitatdirektivet och enskilda observationer som gäller de dispenser som är föremål för Finlands besvär.

Enligt avgörandet kan artikel 16.1 e) utgöra grund för att döda det vill säga jaga skyddade individer av en art. Medlemsstaten ska dock kunna styrka ett mål/syfte, varför jakten tillåts och klart och tydligt kunna underbygga och stödja det med motiveringar. Medlemsstaten har bevisbördan. Medlemsstaten är dessutom skyldiga att lämna en noggrann och tillräcklig motivering beträffande avsaknaden av andra lämpliga lösningar som gör det möjligt att nå de mål som åberopas till stöd för det aktuella undantaget. En medlemsstat ska också säkerställa att en gynnsam bevarandestatus eller att återställandet av den inte äventyras.

Vidare konstateras det i avgörandet att de undantag som grundar sig på artikel 16.1 e i livsmiljödirektivet måste uppfylla ytterligare villkor i förhållande till de villkor som anges i artikel 16.1 a–d i detta direktiv. led e i habitatdirektivet utgör således inte en allmän rättslig grund för att bevilja

undantag från artikel 12.1 i nämnda direktiv. Om detta var fallet skulle nämligen de andra situationerna som anges i artikel 16.1 samma direktiv och det strikta skyddssystemet förlora sin ändamålsenliga verkan.

Vidare konstateras att: *Syftet med ett undantag som grundar sig på artikel 16.1 e i habitatdirektivet i princip inte får förväxlas med syftena med de undantag som grundas på artikel 16.1 a–d i detta direktiv, vilket innebär att den förstnämnda bestämmelsen kan utgöra grund för att anta ett undantag endast i de fall då de sistnämnda bestämmelserna inte är relevanta.*

I enlighet med EU-domstolens förhandsavgörande och habitatdirektivet kan ett undantag från strikt skydd således inte beviljas utan att en bedömning har gjorts av bevarandestatusen hos bestånden av den berörda arten och den inverkan som det planerade undantaget kan ha på bevarandestatusen för den aktuella arten på lokal nivå och på riksomfattande nivå i medlemsstaten eller i förekommande fall på den berörda biogeografiska regionnivån, när denna medlemsstats gränser sträcker sig över flera biogeografiska regioner, samt om artens naturliga utbredningsområde kräver det och i den mån det är möjligt på ett gränsöverskridande plan.

Förhandsavgörandet tar också ställning till vilka områden som kan beaktas när utbredningsområdet för bestånden i fråga granskas: Enligt förhandsavgörandet ska det vid bedömning inte tas hänsyn till den del av vargbeståndets naturliga utbredningsområde som omfattar vissa delar av ett territorium i tredje land som inte är skyldigt att strikt skydda de arter som är av unionsintresse (som till exempel Ryssland och Norge).

Vidare förs det i avgörandet fram att om en bedömning av de mest tillförlitliga och tillgängliga vetenskapliga uppgifterna fortfarande ger utrymme för en viss osäkerhet om huruvida ett sådant undantag försvårar upprätthållandet eller återställandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av en utrotningshotad art, får medlemsstaten inte bevilja eller tillämpa undantaget. Den mängd av vissa exemplar av de berörda arterna som tillåts samlas in och förvaras (selektivt och i begränsad omfattning) beror i varje enskilt fall på storleken på artens bestånd, dess bevarandestatus och dess biologiska egenskaper. Denna mängd ska således fastställas på grundval av rigorösa vetenskapliga uppgifter om geografiska, klimatmässiga, miljömässiga och biologiska förhållanden, samt sådana uppgifter som gör det möjligt att bedöma situationen avseende den berörda artens reproduktion och samlade årliga dödstal av naturliga orsaker.

Specialvillkoren för stamvårdande jakt på varg i korthet

Artikel 16. 1 e) kan utgöra grund för att fälla, det vill säga jaga skyddade individer av en art, men:

- En medlemsstat ska säkerställa att en gynnsam bevarandestatus eller att återställandet av den inte äventyras.

- Medlemsstaten ska kunna styrka ett mål/syfte, varför jakten tillåts och kunna motivera det klart och tydligt. Medlemsstaten har bevisbördan.
- Medlemsstaten är skyldig att lämna en noggrann och tillräcklig motivering beträffande avsaknaden av andra lämpliga lösningar som gör det möjligt att nå de mål som åberopas till stöd för det aktuella undantaget.
- I dispensen ska det dessutom säkerställas att alla kriterier i led e är uppfyllda: selektivt, i begränsad omfattning, under strängt kontrollerade förhållanden, i en begränsad mängd som fastställs av myndigheterna.

När kan jakt i stamvårdande syfte tillåtas?

1. Först ska ett syfte för dispensen övervägas.

- Dispenser beviljas inte i föregripande syfte (C-342/05, Kommissionen mot Finland).

2. Sedan ska det bedömas huruvida det finns andra tillfredsställande lösningar på problemet.

- Om sådana är tillgängliga eller överhuvudtaget existerar, ska de användas.

3. Slutligen ska det göras en bedömning av dispensens inverkan på en gynnsam bevarandestatus.

- Prognosmodellen förbättrar bedömningen av denna punkt jämfört med tidigare år.

Vidare ska också kriterierna i led e vara uppfyllda. Dessutom ska det beaktas att rättspraxisen begränsar tillståndsprövningen och att naturorganisationernas besvärsmått också har en betydande inverkan på den nationella rättspraxisen. Sammanfattningsvis kan vi konstatera att tolkningslinjen i ärendet är tydlig, men strikt. Dispens kan alltså beviljas först när alla villkor för dispens är uppfyllda.

1.2. Möjliga fördelar med jakt på stora rovdjur

I arbetsgruppen behandlades också identifierade fördelar med stamvårdande jakt på varg och jakt på stora rovdjur.

Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores (Linnell m.fl. 2008) är en anvisning om stamförvaltning av stora rovdjur som utarbetats av Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE). Europeiska kommissionens DG Environment har 2008 konstaterat bland annat att

anvisningar utgör den bästa praxisen för stamförvaltning av stora rovdjur och att de rekommenderas för medlemsstaternas myndigheter.

I LCIE:s rapport förs bland annat fram vikten av förvaltningsplaner för stora rovdjur och betydelsen av åtgärder (såsom förebyggande av skador) som underlättar möjliga konflikter i anslutning till stora rovdjur. I rapporten konstateras dock att det under vissa omständigheter i skyddet av stora rovdjur kan vara förenligt och till och med önskvärt att i viss mån selektivt eliminera individer eller begränsa deras mängd/fördelning genom stamvårdande åtgärder för att få allmänhetens acceptans.

Vidare konstateras det att det ur skyddsperspektiv inte finns någon principiell orsak till att rovdjursstammarna inte skulle tåla någon form av kontrollerad jakt (på engelska *lethal control*) eller att rovdjursstammarna skulle kontrolleras på samma sätt som till exempel hjortdjur, om jakten utförs kontrollerat. Fungerande stamförvaltning kräver en effektiv bedömning, fastställande av lämpliga beskattningsmängder och tidpunkter för jakt samt att dessa bestämmelser genomförs försiktigt så att jakten kan vara potentiellt hållbar.

I rapporten konstateras det att led e kunde utgöra grund för varsam jakt i stamvårdande syfte (på engelska *carefully regulated harvest of some animals*). Artikel 16.1 c) och e) kunde omfatta fall, där jakt de facto är nödvändig för att bevara den lokala acceptansen för stora rovdjur på landsbygden.

I rapporten ges också en förteckning över potentiella fördelar, som jakt på stora rovdjur kan innebära:

- Genom jakt på stora rovdjur kan acceptansen för stora rovdjur utökas bland jägarna, om de kan se de stora rovdjuret som en uppskattad villebrådsart och inkomstkälla i stället för konkurrenterna.
- Jakten på stora rovdjur kan öka känslan av att man har möjlighet att påverka (på engelska *the sense of empowerment*) bland lokalbefolkningen som bor i områden där det finns stora rovdjur.
- Jakt på stora rovdjur kan tillåtas för att bibehålla rovdjursstammarna på en nivå där skador på husdjur och rovdjurens jakt på annat vilt kan tolereras. Dessutom kan jägarna bistå med att fälla vissa djur, om de till exempel orsakar upprepade skador.
- Jakt kan bidra till att upprätthålla skygghet hos rovdjursstammarna och på så sätt minska eventuella konflikter.
- I områden där rovdjursstammarna är på väg att återhämta sig och växer (på engelska *recovering*), kan det vara nödvändigt att öka acceptansen på lång sikt genom att bromsa tillväxttakten för stammen.

- I rapporten konstateras det att LCIE kraftigt motsätter sig olagligt dödande i alla situationer och förstår att det utgör ett stort hot mot rovdjursstammarna i många regioner. LCIE tror dock att det olagliga dödandet kan minskas genom laglig jakt på livskraftiga rovdjursstammar, om lokalbefolkningen känner att de medverkar i processen för stamförvaltning.
- Genom att uppnå en sådan stamnivå som gör det möjligt att inleda jakt fås ett referensvärde för att skyddet ska lyckas. Det ska också indikera skyddsplanernas flexibilitet till olika intressenter.

1.3. Aspekter som bör beaktas ur ett biologiskt perspektiv

Stamvårdande jakt på varg och selektionen av den (selektion av ett par eller en flock) kan också granskas ur ett biologiskt och ekologiskt perspektiv. Viktiga begrepp ur ett demografiskt perspektiv, det vill säga faktorer som inverkar på antalet individer i populationerna, är (Kojola 2021):

- Gynnsam bevarandestatus
- Antalet reproduktiva par och familjeflockar regionalt
- Sannolikheten för att ett nytt reproduktivt par ska bildas
- Avstånd till andra familjeflockar
- Revirets historia
- Valpproduktion, dödlighet

I den eventuella selektionen kan det dessutom tas hänsyn till följande aspekter med tanke på genetisk livskraftighet:

- Eventuella nära släktingar, eftersom parbildning mellan nära besläktade individer är skadligt
- Eventuella hybrider
- Eventuella regionala skillnader

Ur ett biologiskt perspektiv kan också bytesdjurstätheten beaktas i granskningen. Enligt den opublicerade artikeln av Kojola m.fl. 2021 inverkar bytesdjurstätheten sannolikt på antalet skador som vargar orsakar på hundar. En statistisk analys av materialet tillhandahåller bevis för slutsatsen att risken för att vargar går till angrepp mot jakthundar är större om bytesdjurstätheten för vargar är mindre i området.

Familjeflockens betydelse

Vargarna lever i permanenta par som vanligen fortplantar sig årligen (Suurpedot.fi 2021). En vargflock bildas genom parbildning och ett par kan bildas under vilken årstid som helst, men vanligtvis sker parbildningen på våren, då unga vargar som vandrat möts. Vargens så kallade fortplantningsrevir är det område som vargpåret markerar som sitt och för den vargkull som föds senare, och försvarar mot andra vargar. En permanent vargflock består av det par som fått valpar och deras valpar. Par som lever inom avgränsade områden och markerar sitt revir och paren samt deras avkommor bildar familjeflockar. (Heikkinen m.fl. 2020.)

I förvaltningsplanen för vargstammen konstateras det att livskraften hos vargstammen i Finland grundar sig på Franklins (1980) rekommendation. Enligt bedömningen motsvarar antalet förökande individer den effektiva populationsstorleken (vilket det inte gör när det gäller vilda populationer; Waples & Faulkner 2009). Bedömningen av livskraft baserar sig inte enbart på bedömningen av genetiska risker. Som en grund för minsta livskraftiga population betraktas också en flockbaserad demografisk viabilitetsanalys (Koskela 2008). (Förvaltningsplan för vargstammen i Finland 2019.)

Med tanke på flocken livskraftighet och reproduktion är ett reproduktivt vargpår, det vill säga ett så kallat alfapår en viktig enhet för vargflocken: om den varg som fällts är en alfaindivid kommer flocken sannolikt att sättas ur spel som reproduktiv flock, åtminstone under kommande reproduktionsperiod. Eliminering av en alfaindivid påverkar förutom stammens storlek också stammens struktur.

1.4. Försök med stamvårdande jakt 2015–2016

Jord- och skogsbruksministeriet tillät stamvårdande jakt på varg i ett försök åren 2015 och 2016 enligt den föregående, år 2015 fastställda förvaltningsplanen för vargstammen. I förvaltningsplanen för vargstammen (2019) förs det fram att den stamvårdande jakten vintern 2015 kan betraktas som lyckad. Jakten vintern 2016 och den stora andelen alfaindivider som fälldes under den tiden leder dock till slutsatsen att hållbarheten hos den stamvårdande jakten inte kunde säkerställas när jakten genomfördes på det sätt som möjliggjordes under försöket. (Förvaltningsplan för vargstammen i Finland 2019.)

I rapporten Bedömningen av försöket med stamvårdande jakt på varg och rekommendationer om fortsatta åtgärder (2016) fördes det fram att andelen alfaindivider som fälldes ökade betydligt under det tvååriga försöket. Vid den stamvårdande jakten 2015 var andelen fällda alfahonor 6 procent ($n = 17$ vargar) och 19 procent av de fällda individerna 2016 ($n = 43$ vargar). År 2016 var andelen fällda alfahanor och eventuella alfahanor 18 procent och år 2016 47 procent av de fällda

individerna. I ljuset av procentandelarna skillnaden tydlig och även statistiskt signifikant (Fishers exakta test, $P = 0,045$).

Den låga andelen fällda alfaindivider 2015 bidrog till att vargstammen växte 2015. Under jakten vintern 2016 fälldes dock ett betydligt antal alfaindivider. I rapporten hänvisas det till den dåvarande preliminära flockuppskattningen som publicerades i mitten av november 2016, där den stora andelen fällda alfaindivider framgick i att antalet flockar enligt uppskattningen i fråga sannolikt var mindre än året innan. I rapporten förs det fram att uppskattningen under den snöfria tiden dock är mycket osäker, och att en tillförlitlig jämförbar flockuppskattning fås först 2017, efter att utvärderingsrapporten har publicerats. I bedömningens slutsatser förs det fram, att det trots det föregående inte går att förneka de negativa konsekvenserna av de alfaindivider som fälldes i samband med jakten vintern 2016. Enligt rapporten sköts i den stamvårdande jakten ingetdera året båda alfaindividerna i någon flock.

Effekten av att en reproduktiv individ elimineras

I bedömningen av försöket med stamvårdande jakt (2016) konstateras det som slutsats att det genom jord- och skogsbruksministeriets förordning borde ha satts ut en fångstkot som begränsar det totala jaktuttaget så att fällande av varg med stöd av olika beslut kunde begränsas så att vargstammen inte äventyras. I bedömningen rekommenderas det att Finlands viltcentral följer med jaktutfallet och i synnerhet fällda alfahanar och tar utfallet i beaktande i sin tillståndsprövning.

I bedömningsrapporten förs det fram att det i fråga om fällda alfaindivider ska tas hänsyn till att flockens stabilitet påverkas om en reproduktiv individ (en så kallad alfavarg) elimineras. Om befintliga forskningsdata (Borg m.fl. 2014) relateras till den flockstorlek som är karaktäristisk för vargstammen i Finland, kan det antas att sannolikheten att flocken håller ihop är mindre än 25 procent om båda alfaindividerna elimineras. Konsekvensen av att en alfaindivid elimineras har samband med alfaindividens kön: efter att honan elimineras är sannolikheten för att flocken håller ihop cirka 50 procent och efter att hanen elimineras cirka 80 procent.

Konsekvenserna av att en reproduktiv individ elimineras beror också på andra faktorer. I rapporten förs det fram att om jakten infaller på vårvintern, nära vargens parningstid kan det minska sannolikheten för reproduktion samma år, medan bortfallet av en alfaindivid inte nödvändigtvis återspeglas i stabiliteten för flocken på längre sikt. Tidtabellen för hur länge det tar innan ett revir får nya invånare har enligt Naturresursinstitutet samband med de geografiska avstånden, mellan det revir som tömts på en flock och de närmaste vargflockarna. (Bedömningen av försöket med stamvårdande jakt på varg 2016.)

2. Arbetsgruppernas förslag till grund för stamvårdande jakt på varg och till åtgärder i ärendet

I kapitel två i arbetsgruppens rapport granskas de förslag som behandlats i arbetsgruppen till grund för stamvårdande jakt på varg och till åtgärder i anslutning till den stamvårdande jakten.

2.1. Referensvärde för en gynnsam bevarandestatus för vargstammen

Samma som i punkt 1.1 i kapitel 1. Som central reglering fördes fram att om jakt i stamvårdande syfte tillåts ska en medlemsstat säkerställa att en gynnsam bevarandestatus eller att återställandet av den inte äventyras.

Utgående från de diskussioner som förts i arbetsgrupperna för projektet planering och definiering av stamvårdande jakt på varg gav jord- och skogsbruksministeriet Naturresursinstitutet i uppdrag att i form av internationellt forskningssamarbete ta fram ett referensvärde för en gynnsam bevarandestatus för vargstammen. I och med ett referensvärde för en gynnsam bevarandestatus för vargstammen är det också möjligt att göra en aktuellare bedömning av statusen för vargstammen i Finland med tanke på förverkligandet av en gynnsam bevarandestatus.

Arbetsgrupperna gjorde sig förtrogna med sättet att genomföra stamvårdande jakt på varg i Sverige, där har gränsvärdet för en gynnsam bevarandestatus utformats utgående från vetenskaplig forskning. Enligt den senaste bedömningen är vargstammen i Sverige över det fastställda gränsvärdet för en gynnsam bevarandestatus. Naturvårdsverket i Sverige tillät 2020 stamvårdande jakt på varg för jaktåret 2020–2021.

Bedömningen av bevarandestatusen för vargstammen grundar sig för närvarande på ett förfarande som genomförs vart sjätte år i enlighet med habitatdirektivet.

Åtgärder:

- Naturresursinstitutet tar fram ett referensvärde för en gynnsam bevarandestatus i form av internationellt forskningssamarbete. Den första bedömningen avses bli klar hösten 2021 och arbetet som grundar sig på den slutliga undersökningen under 2022.
- Ett viktigt kriterium för stamvårdande jakt och initierandet av den är referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus.
- I den stamvårdande jakten beaktas referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus för vargstammen. I dimensioneringen ska bland annat hänsyn tas till inverkan av dödlighet och bortfall av alfaindivider (med andra ord familjeflockens reproduktiva individer, det vill säga endera parten eller båda parterna i vargparet).

2.2. Motivering till den stamvårdande jakten på varg

Liksom det framfördes i första kapitlet av rapporten ska medlemsstaten kunna styrka ett mål/syfte, varför jakten tillåts och klart och tydligt kunna underbygga och stödja det med motiveringar.

Arbetsgruppen lägger fram följande till grund för stamvårdande jakt på varg.

Syftet med den stamvårdande jakten på varg:

Genom begränsad jakt på en vargstam med gynnsam bevarandestatus regleras vargstammens tillväxt och syftet är att på så sätt minska de socioekonomiska vargrelaterade konflikterna och främja toleransen mot vargen så att en gynnsam bevarandestatus kan tryggas för vargstammen.

Tillsammans med de övriga toleransfrämjande åtgärder som finns uppräknade i förvaltningsplanen för vargstammen ökas toleransen för vargstammen genom att selektivt inrikta jakten mot en vargindivid eller vargindivider i en familjeflock, etablerade par eller hela flockar. Efter att en gynnsam bevarandestatus har uppnåtts är syftet med den stamvårdande jakten enligt de synpunkter som LCIE presenterat för Europeiska kommissionen bland annat att hantera stammens tillväxt och styra stammens regionala förekomst och på så sätt minska olägenheter som vargen medför såsom skador på husdjur och hundar samt främja toleransen mot varg. Genom stamvårdande jakt på varg är syftet dessutom att öka vargens värde som viltbrådsart och på så sätt öka acceptansen av den. Genom jakt på en stam med gynnsam bevarandestatus kan syftet vara att bromsa tillväxttakten för stammen och på så sätt främja acceptansen av vargen på lång sikt och se till att konflikterna är hanterbara.

För att trygga en stam med gynnsam bevarandestatus är syftet med stamvårdande jakt på varg också att förebygga olagligt dödande av vargar. Enligt undersökningen var olagligt dödande den vanligaste dödsorsaken för vargen i Finland och Sverige på 2000-talet, men största delen av dessa fall kan inte bevisas (Suutarinen 2019). Konsekvenserna av det olagliga dödandet undersöktes under tidsperioden 2001–2016 i en artikel som publicerades 2017 (Suutarinen & Kojola 2017). Den systematiska förvaltningen av vargstammen försvåras på grund av eventuellt olagligt dödande. I förvaltningsplanen för vargstammen presenteras flera olika åtgärder för att minska olagligt dödande av vargar (Förvaltningsplan för vargstammen i Finland 2019).

Eftersom olagligt dödande (på engelska *poaching*) strider mot lagen, har förövarna ett starkt incitament att dölja verksamheten. Enligt undersökningen är det ont om tillgängliga data om inverkan av det olagliga dödandets på beståndens dynamik. Eftersom det är svårt att bevisa olagligt dödande och det inte heller görs någon anmälan om det har fenomenet beskrivits med termen "kryptisk", det vill säga oförklarlig. (Liberg m.fl. 2011.) Att olagligt döda vargar är ett brott där risken att åka fast är tämligen liten (Förvaltningsplan för vargstammen i Finland 2019).

Tanken att den lagliga jakten kunde främja toleransen mot vargar har gett olika forskningsresultat: I Nordamerika har det observerats att ökad laglig jakt bidragit till ökat olagligt dödande, men i Europa har resultaten varit de motsatta. Till exempel Liberg m.fl. (2020) hänvisar till Chapron och Treves (2016) undersökning som analyserar dödligheten bland vargar i Wisconsin och Michigan, enligt den bidrog laglig jakt till ökat olagligt dödande. Liberg m.fl. för fram att artikeln i fråga också väckte kritik och gav upphov till en debatt om den lagliga jaktens inverkan på det olagliga dödandet. (Liberg m.fl. 2020.)

I undersökningen av Liberg m.fl. konstateras att antalet försvunna vargar förknippade med olagligt dödande i Sverige korrelerade positivt med vargstammens storlek och negativt med lagligt dödande. Undersökningen resultat indikerar att laglig jakt kan ha en dämpande effekt på olagligt dödande av stora rovdjur. (Liberg m.fl. 2020.)

I den undersökning som publicerades 2018 och som grundar sig på vargarna i Finland (observationstid i artikeln är 2001–2016) förs det bland annat fram att antalet jagade vargar, med andra ord jakten på varg på lokal nivå bidrog till att minska sannolikheten för olagligt dödande, men också det totala antalet lagligt fällda vargar. I artikeln förs det fram att snabba förändringar i antalet lagligt fällda vargar kan leda till ett högre antal olagligt dödade. (Suutarinen & Kojola 2018).

Annan tillfredsställande lösning

- Det finns ingen annan tillfredsställande lösning än jakt för reglering av tillväxten för en vargstam med gynnsam bevarandestatus och hantering av konflikter i anslutning till det.
- Skadebaserade dispenser eller polisens beslut om avlivning möjliggör inte systematisk reglering av vargstammen, men stödjer som en del av helheten hanteringen av vargrelaterade konflikter.

2.3. Femårigt försök med stamvårdande jakt på varg

Projektets arbetsgrupper föreslår att stamvårdande jakt på varg initieras som ett femårigt försök då specialvillkoren uppfylls. Under den tiden görs en aktiv uppföljning av jakten och olika sektorer av jakten utvecklas också.

Åtgärder:

- Den stamvårdande jakten på varg initieras som ett femårigt försök när specialvillkoren uppfylls.
- En bedömning och rekommendationer med tanke på fortsättningen utarbetas över försöket.
- Målet är att skapa en hållbar grund för stamvårdande jakt på varg.
- Jakten kan avbrytas för till exempel ett år för att trygga en gynnsam bevarandestatus för vargstammen.

Jakttid

Åtgärder:

- Den stamvårdande jakten ska avslutas senast i mitten på februari så att inte vargparens reproduktion störs för mycket av jakten
- Tillräckligt med tid ska reserveras för jakten, så att jakten i praktiken kan lyckas under olika förhållanden.
- Bäst kan jakten på varg genomföras under snöförhållanden.

Selektivt och begränsat

Stamvårdande jakt på varg ska enligt artikel 16.1 e i habitatdirektivet genomföras "under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning". I den här rapporten föreslås det att den begränsade selektionen kan inriktas både genom att tillåta eliminering av vargindivider (högst 1–2) ur utvalda flockar och genom att tillåta eliminering av etablerade par eller familjeflockar, genom att beakta referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus. Ansökan om dispens kan alltså göras antingen för att eliminera 1–2 vargindivider ur en flock, ett etablerat par eller för att eliminera hela familjeflocken.

På grund av administrativa förfaranden har det varit osmidigt att inrikta den stamvårdande jakten på en rörlig varg, som inte har etablerat sig i ett visst område eller hör till en familjeflock. Stamvårdande dispensjakt kan endast inriktas på en flock eller ett par som har ett revir, eftersom enskilda vargar som söker ett eget revir rör sig på ett stort område. I fråga om vargar som rör sig ensamma används säkerhets- och skadebaserade dispenser för vargarna. I akuta fall är polisen den behöriga myndigheten.

Alternativ 1: Tillåter eliminering av 1–2 vargar ur den utvalda flocken

Tillåter eliminering av 1–2 vargar ur en utvald flock (eller ur utvalda flockar) beroende på antalet individer i flocken. Jakten ska inriktas på en ung individ i flocken, vilket med större sannolikhet har små konsekvenser för flockens livskraftighet. Bedömer konsekvenserna för en gynnsam bevarandestatus.

Risker: Den/de fällda vargen/vargarna är en av flockens alfaindivider, varvid en flock av de reproduktiva flockarna elimineras åtminstone med tanke på följande år. Dessutom kan effekterna på flockens beteende och dynamik leda till ökade observationer på gårdar eller andra motsvarande störningar.

Krav: Det krävs att elimineringen av enskilda vargar ur flocken inriktas på de områden, där vargreviren ligger förhållandevis nära varandra och bytesdjurstätheten är på en god nivå.

Om flockarna är nära varandra och tillgången på bytesdjur är god, påverkar elimineringen av en ledande individ nödvändigtvis inte flockens beteende och sannolikheten för en ersättande alfaindivid kan öka.

Fördelar: Jakten sker i januari–februari innan dispersion, det vill säga innan unga individer ger sig av från flocken och innan brunsttiden, då det jakttryck som människan medför lämnar ett minnesspår på flocken.

Alternativ 2: Tillåter x antal, elimineringar av etablerade par eller hela etablerade flockar.

Bedömer konsekvenserna för en gynnsam bevarandestatus.

I vissa fall kan jakt tillåtas så att den syftar till att utgående från kriterierna för selektion eliminera hela flocken eller ett etablerat par.

Risker: Det går inte att jaga hela flocken till exempel på grund av väderförhållandena.

Rekommendation: Det rekommenderas att jakten genomförs under snöperioden, för att kunna säkerställa att jakten är framgångsrik när flera individer jagas.

Fördelar: Kan reagera i en situation där ett par eller en hel flock har orsakat störningar/skador. Syftet med jakten kan vara att undvika en situation där flocken splittras, vilket kan ha negativa konsekvenser

Åtgärder

- Jakten dimensioneras så att referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus beaktas.
- Inriktningen av jakten görs antingen i enlighet med alternativ 1 genom att eliminera 1–2 vargar ur flocken eller i enlighet med alternativ 2 genom att eliminera det par (båda individerna) som märkt ut reviret eller hela familjeflocken (alla individer i den), det vill säga syftar till att eliminera hela flocken eller paret.

Kriterier för selektion

Selektionen för jakt i stamvårdande syfte görs utgående från de så kallade kriterierna för selektion, som har utarbetats tillsammans med projektets arbetsgrupper. I bedömningen av selektionen beaktas inte enbart situationen innevarande höst utan också parets eller flockens beteende under andra år.

Kriterier för selektion av ett par eller en flock för jakt i stamvårdande syfte (gäller också flockar, där 1–2 vargindivider jagas)

- säkerhet (regelbundna observationer som gjorts på en skött gårdsplan: punkt 2–3 i förteckningen för en hotfull varg (se förvaltningsplanen för vargstammen), situationerna fortsätter trots fördrivningsförsök)
- antalet flockar och par som märkt ut revir i området (täthet)
- befolkningstäthet

- upprepade skador på produktionsdjur och hundar samt skadetillbud
- nära besläktade alfaindivider
- hot mot vildrenstammens livskraft
- flerartsförvaltning

Åtgärd:

- Selektionen för den stamvårdande jakten görs i enlighet med alternativ 1 och 2 utgående från de så kallade kriterierna för selektion.

Beskrivning av processen

Om specialvillkoren uppfylls bereder jord- och skogsbruksministeriet en förordning som tillåter jakt på varg med dispens. Genom jord- och skogsbruksministeriets förordning bestäms det största antalet vargar som får fällas med dispens från fredning av varg.

De regionala viltråden granskar situationen i regionen i fråga och hör också regionens intressentgrupper samt utarbetar en rekommendation om hur jakten ska inriktas enligt alternativ 1 eller alternativ 2 utgående från kriterierna för selektion.

Det nationella viltrådet granskar de regionala viltrådens utlåtanden och identifierar nationellt de flockar eller par eller fokusområden, för vilka kriterierna för selektion stödjer jakt i stamvårdande syfte. Det nationella viltrådet lämnar sitt utlåtande om ärendet till Finlands viltcentral. Finlands viltcentral fattar i enlighet med 41 a § 3 mom. i jaktlagen dispensbeslut utgående från ansökningar om dispens. Finlands viltcentral bedömer och reder från fall till fall ut grunderna för att bevilja dispens.

Åtgärder:

- De regionala viltråden ska höra intressentgrupperna innan de behandlar vargsituationen för området i fråga. De regionala viltråden genererar en uppfattning om hur jakten ska inriktas enligt alternativ 1 eller alternativ 2.
- Nationella viltrådet granskar de ovan nämnda utlåtandena och identifierar nationellt de flockar eller par eller fokusområden, för vilka kriterierna för selektion stödjer jakt i stamvårdande syfte.
- Finlands viltcentral fattar i enlighet med 41 a § 3 mom. i jaktlagen dispensbeslut utgående från ansökningar om dispens. Finlands viltcentral bedömer och reder från fall till fall ut grunderna för att bevilja dispens.

Noggrant övervakade förhållanden

I vargrevirområden söks dispenser för att i stamvårdande syfte i ett bestämt vargreviområde eliminera 1–2 vargar ur flocken, det vargpar som märkt ut reviret eller fälla en familjeflock med samlicens. I femårsförsöket med stamvårdande jakt på varg tillämpas delvis motsvarande dispensvillkor för noggrant övervakade förhållanden som i försöket med stamvårdande jakt på varg 2015 och 2016.

Åtgärder:

- Tillämpar delvis samma dispensvillkor som åren 2015 och 2016.
- Utöver grunderna för ansökan ska i ansökan namnges en jaktledare och två vice jaktledare, som har i uppgift att planera jakten så att den är säker och ansvara för att bestämmelserna om jakt iakttas.
- Innan någon jakt börjar bedrivs och för varje enskild jakt ska namnen på de personer som deltar i jakten och fångstområdet meddelas till Finlands viltcentral och den lokala polisinsättningen på förhand. Dessutom ska utgången av jakten meddelas efter varje jaktdag. Om jakt bedrivs i en kommun med områden inom gränzonen, ska uppgifterna även ska anmälas till gränsbevakningsväsendet.
- I de dispenser som Finlands viltcentral beviljar är antalet jägare som deltar i jakten begränsad till högst 50. Det rekommenderas att de jägare som deltar i jakten är utbildade och erfarna, särskilt SRVA-aktörer och rovdjurskontaktpersoner.
- Anmälan om det djur eller de djur som skjutits i samband med vargjakten ska göras följande vardag till Finlands viltcentralens regionkontor, den lokala polisinsättningen per telefon eller e-post och för jakt på statens marker till Forststyrelsen. I anmälan ska uppges platsen där vargen sköts. Ett byte som har fällts vid jakten är dispenshavarens egendom, om inte jaktsällskapet har kommit överens om något annat. Begärda prov av bytet ska emellertid inlämnas för stamuppföljning. I anmälan ska antalet fällda djur och koordinaterna till fångstplatsen anges samt tidpunkten för jakten och djurets kön.

Utbildning

Finlands viltcentral tillhandahåller utbildnings-, rådgivnings- och upplysningsverksamhet. Finlands viltcentral tillhandahåller också material för jaktledare inom jakt på stora rovdjur. Elektroniskt utbildningsmaterial för jaktledare inom jakt på stora rovdjur och närmare uppgifter om jaktledarens uppgifter finns bland annat på viltcentralens webbaserade utbildningssida viltinfo.fi.

I det tidigare försöket med stamvårdande jakt på varg ordnade Finlands viltcentral utbildningsevenemang för dem som deltog i jakten. Utbildningen av jaktledare och andra jägare som deltar i den stamvårdande jakten på varg har vidare ansetts vara viktig i arbetsgrupperna för projektet Planering och definiering av stamvårdande jakt på varg.

Åtgärder:

- Ett utbildningspaket utarbetas för de jägare som deltar i den stamvårdande jakten på varg.
- Utbildningen utarbetas i samarbete med Finlands viltcentral och Naturresursinstitutet
- Finlands viltcentral ordnar årligen utbildning för jaktledare och andra deltagare.
- Jaktledarna och de vice jaktledarna ska genomgå den utbildning som Finlands viltcentral ordnar. Det rekommenderas att också övriga deltagare genomgår utbildningen.
- Jaktledarna ska planera genomförandet av jakten i god tid så att de som deltar i jakten är medvetna om faktorerna som hänför sig till genomförandet av jakten.

Uppföljning av den stamvårdande jakten på varg

Uppföljning av den stamvårdande jakten på varg görs både till exempel i fråga om dödligheten för vargstammen och genom att granska jaktens framgång och effekter. Vid ovan nämnda uppföljning kan bland annat följande aspekter granskas: planeringen av jakten, det praktiska genomförandet av jakten, uppföljningen av reviområdet (konsekvenser för reviren).

Åtgärder:

- Konsekvenserna av jakten och annan dödlighet för vargstammen följs upp som en del av stambedomningen.
- Finlands viltcentral följer tillsammans med de regionala viltråden upp det femåriga försöket med stamvårdande jakt på varg. Jakten och planeringen av den utvecklas utgående från uppföljningen under försöket.
- Finlands viltcentral utarbetar tillsammans med Naturresursinstitutet årligen efter den stamvårdande jakten ett referat som grundar sig på till exempel en responsenkät som riktar sig till dem som ansökt om dispens.
- Viltcentralen presenterar referatet för den uppföljningsgrupp som jord- och skogsbruksministeriet tillsatt för förvaltningsplanen för vargstammen. Uppföljningsgruppen kan ge kommentarer i anslutning till utveckling av den stamvårdande jakten.

3. Källor

- Borg ym. 2014. Impacts of breeder loss on social structure, reproduction and population growth in a social canid. *Journal of Animal Ecology* 84, 1. p. 177 – 187. (DOI 10.1111/1365-2656-12256)
- Chapron, G., Treves, A., 2016. Blood does not buy goodwill: allowing culling increases poaching of a large carnivore. *Proc. R. Soc. B* 283. <https://doi.org/10.1098/rspb.2015.2939>
- Directorate General Environment, European Commission. 1.7.2008. Note to the Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores. Finns på: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management_ec_note.pdf Läst 12.3.2021.
- Heikkinen, S., Kojola, I., Mäntyniemi, S., Holmala, K & Härkälä, A. 2020. Susikanta Suomessa maaliskuussa 2020. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 37/2020. Naturresursinstitutet. Helsingfors. 97 s. Finns på: https://riistahavainnot.fi/static_files/suurpedot/kantaarviot/luke-luobio_37_2020.pdf. Läst 30.5.2021.
- Kojola, I. 2021. Presentation på beredningsgruppen möte för projektet Planering och definiering av stamvårdande jakt på varg den 21 januari 2021. (På finska). Protokoll, JSM.
- Kojola, I. m.fl. 2021. Opublicerad artikel. 2021.
- Koskela, A. 2008. Eri-laisten hoitosuunnitelmien ja tilastoimattoman kuolleisuuden vaikutukset Suomen susikannan kehitykseen populaation elinkykyanalyysin perusteella. Pro gradu – tutkielma. Oulun yliopisto, Biologian laitos. 23.4.2008.
- Liberg, O., Chapron, G., Wabakken, P., et al., 2012. Shoot, shovel and shut up: cryptic poaching slows restoration of a large carnivore in Europe. *Proc. R. Soc. B* 279, 910–915. <https://doi.org/10.1098/rspb.2011.1275>.
- Liberg, O., Suutarinen, J., Åkesson, M., Andrén, H., Wabakken, Peter., Wikenros, C. & Sand, H., 2020. Poaching-related disappearance rate of wolves in Sweden was positively related to population size and negatively to legal culling. *Biological conservation* 243 (2020). <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2020.108456>
- Linnell J., V. Salvatori & L. Boitani (2008). Guidelines for population level management plans for large carnivores in Europe. A Large Carnivore Initiative for Europe report prepared for the European Commission (contract 070501/2005/424162/MAR/B2). Finns på: https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management.pdf Läst 10.6.2021.

- Jord- och skogsbruksministeriet (2019). Förvaltningsplan för vargstammen i Finland. Jord- och skogsbruksministeriets publikationer 2019:24, Helsingfors. Tillgänglig: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161866>. Läst 10.6.2021.
- Pellikka, J. & Hiedanpää, J. (2020). Kansalaisten susisuhde. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 56/2020. Naturresursinstitutet. Helsingfors. 30 s. Finns på: https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/546123/luke-luobio_56_2020.pdf?sequence=7&isAllowed=y. Läst 13.6.2021.
- Suutarinen, J. 2019. Ecology of lawbreaking, Effects of poaching on legally harvested wolf populations in human dominated landscapes. Acta Univ. Oul. A 730, 2019.
- Suutarinen, J., Kojola, I. 2018. One way or another: predictors of wolf poaching in a legally harvested wolf population. Animal Conservation 21. Sidorna 412 – 422. <https://doi.org/10.1111/acv.12409>
- Suden kannanhoidollisen metsästyksen kokeilun arviointi ja suositukset jatkotoimenpiteistä. 31.10.2016. Jord- och skogsbruksministeriet. Dnr 2333/444/2014.
- Vargens levnadsvanor och fortplantning. Suurpedot.fi, Forststyrelsen 2021. Finns på: <http://www.suurpedot.fi/sv/art/vargen/levnadsvanor-och-fortplantning.html> Läst 19.6.2021.
- Waples R. S. & Faulkner J. R. 2009. Modelling evolutionary processes in small populations: not as ideal as you think. Molecular Ecology 18: 1834–1847. DOI: [10.1111/j.1365-294X.2009.04157.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-294X.2009.04157.x)

Rättskällor

- Direktivet 92/43/EEG: Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter. Europeiska unionens officiella tidning 22.7.1992. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992L0043&from=sv> Läst 10.6.2021.
- Ärende C-674/17. Publicerad i den elektroniska rättsfallssamlingen oktober 2019.
- Ärende C-342/05. Rättsfallssamlingen 2007 I-04713. Finns på: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?oqp=&for=&mat=or&lgrec=fi&jge=&td=%3BALL&jur=C%2CT%2CF&num=C-342%252F05&page=1&dates=&pcs=Oor&lg=&pro=&nat=or&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&language=sv&avg=&cid=16828768>. Läst 9.6.2021
- Jaktlagen 615/1993. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1993/19930615>. Läst 10.6.2021.

Jaktförordningen 666/1993. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1993/19930666>. Läst 10.6.2021.

Statsrådets förordning om dispens enligt jaktlagen 452/2013.

<https://finlex.fi/sv/laki/alkup/2013/20130452>. Läst 10.6.2021.